

POSTĘPOWANIE KARNE W KAZUSACH

redakcja naukowa
Katarzyna Dudka, Hanna Paluszkiewicz

Katarzyna Dudka, Marta Jasińska, Arkadiusz Krupa
Mariusz Nawrocki, Katarzyna Osiak-Krynica
Hanna Paluszkiewicz, Piotr Wróbel

Wolters Kluwer

POSTĘPOWANIE KARNE W KAZUSACH

redakcja naukowa

Katarzyna Dudka, Hanna Paluszkiewicz

Katarzyna Dudka, Marta Jasińska, Arkadiusz Krupa
Mariusz Nawrocki, Katarzyna Osiak-Krynicka
Hanna Paluszkiewicz, Piotr Wróbel

Wolters Kluwer

WARSZAWA 2024

Stan prawny na 1 stycznia 2024 r.

Wydawczyni
Joanna Dzwonnik

Redaktorka prowadząca
Joanna Cybulska

Opracowanie redakcyjne
Katarzyna Rybczyńska

Projekt okładek serii
Wojtek Janikowski, Przemek Dębowski

Ta książka jest wspólnym dziełem twórcy i wydawcy. Prosimy, byś przestrzegał przysługujących im praw. Książkę możesz udostępnić osobom bliskim lub osobiście znanym, ale nie publikuj jej w internecie. Jeśli cytujesz fragmenty, nie zmieniaj ich treści i koniecznie zaznacz, czyje to dzieło. A jeśli musisz skopiować część, rób to jedynie na użytek osobisty.

Szanujemy prawo i własność
Więcej na www.legalnakultura.pl
Polska Izba Książki

© Copyright by Wolters Kluwer Polska Sp. z o.o., 2024

ISBN 978-83-8358-373-0

Wolters Kluwer Polska Sp. z o.o.
Dział Praw Autorskich
01-208 Warszawa, ul. Przyokopowa 33
tel. +48 728 313 462
e-mail: PL-ksiazki@wolterskluwer.com

księgarnia internetowa www.profinfo.pl

Spis treści

Wykaz skrótów	7
Wstęp	9
Metodyka rozwiązywania kazusów	11
I. Zagadnienia ogólne	15
II. Uczestnicy postępowania	26
III. Postępowanie przygotowawcze	58
IV. Postępowanie przed sądem	98
V. Środki przymusu	166
VI. Postępowania szczególne	184
Bibliografia	197
O Autorach	207

Wykaz skrótów

Akty normatywne

- EKPC** – Konwencja o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności z 4.11.1950 r. (Dz.U. z 1993 r. Nr 61, poz. 284 ze zm.), tzw. Europejska Konwencja Praw Człowieka
- k.k.** – ustawa z 6.06.1997 r. – Kodeks karny (Dz.U. z 2024 r. poz. 17)
- k.k.w.** – ustawa z 6.06.1997 r. – Kodeks karny wykonawczy (Dz.U. z 2023 r. poz. 127 ze zm.)
- k.p.** – ustawa z 26.06.1974 r. – Kodeks pracy (Dz.U. z 2023 r. poz. 1465)
- k.p.a.** – ustawa z 14.06.1960 r. – Kodeks postępowania administracyjnego (Dz.U. z 2023 r. poz. 775 ze zm.)
- k.p.k.** – ustawa z 6.06.1997 r. – Kodeks postępowania karnego (Dz.U. z 2024 r. poz. 37)
- k.p.w.** – ustawa z 24.08.2001 r. – Kodeks postępowania w sprawach o wykroczenia (Dz.U. z 2022 r. poz. 1124 ze zm.)
- k.w.** – ustawa z 20.05.1971 r. – Kodeks wykroczeń (Dz.U. z 2023 r. poz. 2119)
- Konstytucja RP** – Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej z 2.04.1997 r. (Dz.U. z 1997 r. Nr 78, poz. 483 ze zm.)

Czasopisma, publikatory, zbiory orzeczeń

Biul. SAKa	– Biuletyn Sądu Apelacyjnego w Katowicach
Biul. SN	– Biuletyn Biura Orzecznictwa Sądu Najwyższego
Dz.U.	– Dziennik Ustaw
GSP-Prz. Orz.	– Gdańskie Studia Prawnicze – Przegląd Orzecznictwa
KZS	– Krakowskie Zeszyty Sądowe
LEX	– System Informacji Prawnej LEX
OSA	– Orzecznictwo Sądów Apelacyjnych
OSNK	– Orzecznictwo Sądu Najwyższego w Sprawach Karnych
OSNKW	– Orzecznictwo Sądu Najwyższego. Izba Karna i Wojskowa
OSNPG	– Orzecznictwo Sądu Najwyższego. Wydawnictwo Prokuratury Generalnej
OSNwSK	– Orzecznictwo Sądu Najwyższego w Sprawach Karnych
OSP	– Orzecznictwo Sądów Polskich
OTK-A	– Orzecznictwo Trybunału Konstytucyjnego; zbiór urzędowy, Seria A
Pal.	– Palestra
PiP	– Państwo i Prawo
Prok. i Pr.	– Prokuratura i Prawo
Prok. i Pr.-wkł.	– Prokuratura i Prawo – wkładka
PS	– Przegląd Sądowy
WPP	– Wojskowy Przegląd Prawniczy

Inne

ETPC	– Europejski Trybunał Praw Człowieka
SA	– sąd apelacyjny
SN	– Sąd Najwyższy
SO	– sąd okręgowy
TK	– Trybunał Konstytucyjny
WSA	– wojewódzki sąd administracyjny

Wstęp

Przedstawiany Czytelnikom zbiór kazusów z zakresu postępowania karnego jest w założeniu jego Autorów – pracowników naukowych z doświadczeniem praktycznym nabytym w ramach wykonywania zawodów prawniczych – zestawem podstawowych zagadnień, zebranych w formie przypadków, z jakimi spotkać się może prawnik w toku swojej działalności zawodowej. Kazusy zostały opracowane w dużej części w oparciu o rzeczywiste stany faktyczne, a zarysowane w ich treści problemy mają swoje odzwierciedlenie w piśmiennictwie i orzecznictwie sądów karnych.

Rozwiązanie ujętych w formie kazusów zagadnień problemowych ma ułatwić Czytelnikowi udzielenie odpowiedzi na zadane pytanie kierunkowe, natomiast prawidłowość rozstrzygnięcia omawianego zagadnienia może być skontrolowana przez Czytelnika poprzez analizę sugerowanej odpowiedzi, w której zawarte zostały wskazówki pozwalające na sprawdzenie poprawności przyjętego sposobu rozumowania i stosowania właściwych przepisów prawa karnego procesowego. W celu utrwalenia wiedzy o instytucjach prawnych wskazanych w kazusach i ich stosowaniu w praktyce, Autorzy zamieszczają w odpowiedziach również poglądy prezentowane w doktrynie, a także konkretne judykaty, których znajomość może wesprzeć argumentację za przyjęciem wybranego przez Czytelnika rozwiązania.

Zbiór kazusów jest adresowany do szerokiego grona odbiorców, przede wszystkim osób dopiero poznających zawiloci prawa karnego procesowego i jego stosowanie w praktyce – do studentów poszukujacych możliwości poszerzenia wiedzy z zakresu postępowania karnego i aplikantów do zawodów prawniczych, którzy mogą w ten praktyczny sposób sprawdzić już nabytą wiedzę. Autorzy starali się zestawzić zagadnienia teoretyczne i dogmatyczne, łącząc je z prezentacją przebiegu procesu karnego i ukazując na tym tle role oraz status procesowy jego uczestników, a także przysługujące im uprawnienia i ciążące na nich obowiązki procesowe.

Publikacja uwzględnia zmiany w prawie karnym procesowym wprowadzone do dnia 1.01.2024 r., w tym ustawą z 7.07.2022 r. o zmianie ustawy – Kodeks karny oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. poz. 2600), a także ustawą z 13.01.2023 r. o zmianie ustawy – Kodeks postępowania cywilnego oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. poz. 289), która weszła w życie 15.08.2023 r.

Autorzy wyrażają przekonanie, że publikacja okaże się przydatna i znajdzie uznanie u Czytelników, pozwalając im nabyć wiedzę i umiejętności stosowania prawa.

Szczecin–Poznań–Lublin, 1 stycznia 2024 r.

Metodyka rozwiązywania kazusów

1. Wszystkie zawarte w niniejszym zbiorze kazusy zawierają opis stanu faktycznego z jednym lub kilkoma zagadnieniami problemowymi, a także pytania związane z jego treścią oraz sugerowane poprawne odpowiedzi. Propozycje rozwiązania kazusu oparte są na dominujących poglądach wyrażanych w danej kwestii w doktrynie, a także znajdują swoje potwierdzenie w orzecznictwie sądowym. Odpowiedzi na pytania są jednak tylko sugestią postępowania *in casu* i mają stanowić zachętę do dyskusji nad ich poprawnością oraz do poszukiwania innych rozwiązań danego problemu.

2. Rozwiązanie każdego kazusu należy rozpocząć od **zapoznania się w całości** ze stanem faktycznym **oraz uporządkowania informacji, jakie w nim zawarto**. Wygodne może okazać się sporządzenie notatek, np. w formie rozrysowania na osi czasu czynności podjętych przez uczestników postępowania karnego stanów faktycznych, w których problematyczna jest kolejność i poprawność dokonywania czynności procesowych w toku postępowania, a także ustalenie, jakich czynności procesowych dokonali/zaniechali poszczególni uczestnicy procesu. Ta metodyka sprawdza się przede wszystkim w przypadku tych kazusów, które mają rozbudowany stan faktyczny, dotyczą zagadnień o charakterze temporalnym czy wymagają oceny podjętych czynności przez więcej niż jednego uczestnika postępowania karnego.

3. Wnikliwe zapoznanie się z treścią stanu faktycznego powinno ujawnić problem procesowy (niekiedy więcej niż jeden), jaki zostały w nim ukryty. Do rozwiązania kasusu, które polega na znalezieniu błędu w postępowaniu, przydatne może być **zapoznanie się z treścią pytań zamieszczonych pod opisem stanu faktycznego**. Pytania te dostosowane są do treści kasusu i wskazują na możliwy kierunek poszukiwania właściwego postępowania, które doprowadzi na odnalezienia błędu proceduralnego i znalezienia w przepisach prawa karnego procesowego najlepszej drogi jego usunięcia. Pytania mogą nawiązywać do treści stanu faktycznego, okoliczności z nim związanych i najczęściej odnoszą się do konieczności oceny, czy podjęte przez organ, strony lub innych uczestników postępowania karnego decyzje procesowe bądź inne czynności procesowe były zgodne z przepisami Kodeksu postępowania karnego. Można także znaleźć pytania, które odnoszą się wprost do możliwości lub prawnych podstaw stosowania danej instytucji prawa karnego procesowego.

4. Rozwiązanie kasusu nie wymaga za każdym razem analizy pełnego stanu faktycznego, a jedynie tej jego części, która jest istotna z punktu widzenia błędu proceduralnego ukrytego w treści kasusu, i wskazania możliwości jego usunięcia w oparciu o poprawnie ustalone podstawy normatywne. Warto na tym etapie zapoznać się z **pytaniami uszczegółowiającymi**, które znajdują się także pod treścią kasusu. Istotne dla rozwiązania kasusu może być **wyszukanie informacji** (w opisie stanu faktycznego) **mających znaczenie dla udzielenia odpowiedzi na postawione pytanie i wyeliminowanie z zakresu rozważań okoliczności niemających znaczenia dla rozwiązania ustalonego wcześniej problemu**.

5. Przystępując do rozwiązywania kasusu, **nie należy czynić żadnych dodatkowych założeń**. Wszystkie informacje pozwalające na prawidłowe rozwiązanie kasusu zawarte są w opisanym stanie faktycznym. Dla przykładu: jeśli w kasusie znajduje się informacja, że oskarżony był już uprzednio karany, nie wolno z tego wyciągać wniosku, że odpowiada w warunkach recydywy. Wniosek taki byłby uzasadniony tylko wtedy, gdy wynika to z treści kasusu. Poczynienie takich dodatkowych, niewy-

nikających ze stanu faktycznego założeń prowadzi do błędnego rozwiązania kasusu

6. Kolejnym ważnym etapem w toku poszukiwania poprawnej odpowiedzi jest **ustalenie przepisów, które znajdą zastosowanie w danym przypadku**. Część kasusów zawiera wyraźną wskazówkę co do właściwej podstawy prawnej, jaka winna być w danym przypadku zastosowana, co z pewnością ułatwia rozwiązującemu zadanie. Jednak nie można tracić z pola widzenia złożoności stanów faktycznych i ukrycia w nich skomplikowanych prawnie zagadnień z zakresu procesu karnego. Większość kasusów **dotyczy więcej niż jednej instytucji prawa karnego** procesowego, co rzutuje w trakcie ich rozwiązywania na **konieczność odnalezienia relewantnych przepisów zamieszczonych w różnych częściach Kodeksu postępowania karnego**. Przyjęcie takiej formuły opracowania kasusów nawiązuje do praktyki stosowania prawa i ma zwrócić uwagę rozwiązujących na potrzebę znajomości poszczególnych instytucji procesowych, zakresu praw, obowiązków i kompetencji uczestników postępowania, ale także nabycia umiejętności praktycznej korzystania z Kodeksu postępowania karnego, łatwości odnajdywania w tekście prawnym odpowiednich przepisów i ich jednostkowej albo zbiorczej interpretacji. Wyrabia także nawyk korzystania z różnych działów i rozdziałów ustawy, pozwalając jednocześnie na doskonałe poznanie jej systematyki i zakresu regulacji oraz wzajemnych powiązań. Dynamika zmian zachodzących w prawie karnym procesowym wymaga także zwrócenia szczególnej uwagi na **wybór właściwej regulacji normatywnej oraz zastosowania reguł intertemporalnych**. Ustalając przepisy znajdujące zastosowanie w danym przypadku, nie można zapominać o relacji prawa karnego procesowego względem prawa karnego materialnego. W przypadku niektórych kasusów odniesienie się do przepisów Kodeksu karnego ułatwi zrozumienie zamieszczonego w nich stanu faktycznego.

7. Odnalezienie właściwej jednostki redakcyjnej aktu prawnego, jakim jest Kodeks postępowania karnego, nie kończy czynności rozwiązania kasusu, bowiem przed rozwiązującym go pojawia się zadanie dokonania właściwej subsumpcji. Zanim to nastąpi, trzeba mieć pewność, że

odnaleziony przepis, a często grupa przepisów tworzących daną instytucję prawnoprosesową została należycie zinterpretowana jako mająca zastosowanie w danej sytuacji. Konieczne jest zatem wcześniejsze dokonanie **wykładni przepisów, co musi mieć związek z ustalonym stanem faktycznym**, do którego odnaleziony przepis musi znaleźć zastosowanie. Wobec problemów interpretacyjnych, jakie napotkać można także w praktyce wymiaru sprawiedliwości, przy rozwiązywaniu kasusów zawartych w zbiorze wskazane byłoby zapoznanie się ze sposobem wykładni danego przepisu proponowanym **w komentarzach lub opracowaniach tematycznych, np. artykułach naukowych, głosach do wyroków czy też w monografiach**. Wykładnia przepisów często łączy się z analizą orzecznictwa sądowego, zwłaszcza **Sądu Najwyższego oraz sądów apelacyjnych**. Nie można jednak zapominać, że nie ma rozwiązań uniwersalnych, a każda sprawa reprezentowana w niniejszym zbiorze jako konkretny kasus jest inna. Wobec tego, mimo podobnego stanu faktycznego, stan prawny, jaki powinien zostać ustalony, może być różny, co wynika często z wieku czynników, jak choćby zmian w prawie wymuszających stosowanie innych przepisów do takich samych stanów faktycznych. Nie można wykluczyć sporów doktrynalnych czy też różniących się od siebie linii orzeczniczych. Taki stan rzeczy winien być wzięty pod uwagę przy rozwiązywaniu kasusów i skłaniać do rozwiązania do wnikliwej analizy całokształtu sytuacji – faktycznej i prawnej. W takim przypadku rozwiązujący kasus po dokładnej analizie rozbieżnych ze sobą stanowisk powinien opowiedzieć się za jednym z nich. Opcjonalnie może też przedstawić stanowisko własne, odmienne od dotychczas prezentowanych w literaturze przedmiotu czy orzecznictwie. Jeśli będzie ono poprawnie uargumentowane, oznaczać będzie to nabycie umiejętności stosowania prawa, a temu właśnie celowi służyć ma niniejsze opracowanie.

I. Zagadnienia ogólne

Kazus 1

Jan Kowalski stanął pod zarzutem popełnienia czynu z art. 209 § 1a k.k. Przesłuchany w toku postępowania przygotowawczego jako podejrzany Jan Kowalski oświadczył, że nie przyznaje się do popełniania zarzucanego mu czynu i złożył wyjaśnienia. Podał, że sam przebywa pod adresem Jasna 23/5, w Węgorzynie, pracuje przy wyrębie drewna w lesie, uzyskując z tego tytułu dochody w kwocie ok. 3000 zł.

Akt oskarżenia przeciwko J. Kowalskiemu wpłynął do Sądu Rejonowego w Łobzie w czerwcu 2023 r. Po wylosowaniu sprawy, wyznaczony sędzia sprawozdawca wyznaczył termin rozprawy na dzień 21.07.2023 r. Zawiadomienie o terminie rozprawy zostało wysłane na podany przez oskarżonego adres, tj. Jasna 23/5, Węgorzyno. Przesyłkę adresowaną do oskarżonego odebrał dorosły domownik, syn konkubiny oskarżonego Ignacy Wolski.

Na rozprawę główną w dniu 21.07.2023 r. Jan Kowalski nie stawiał się. Sędzia prowadzący rozprawę uznał, że jest to nieobecność nieusprawiedliwiona i po przeprowadzeniu rozprawy wydał wyrok, uznając oskarżonego za winnego popełnienia czynu i skazując go na karę 3 miesięcy pozbawienia wolności.

W związku z brakiem zaskarżenia wyrok uprawomocnił się w dniu 28.07.2023 r. i został skierowany do wykonania.

Jan Kowalski po kilkunastu tygodniach dowiedział się od sąsiadów, że poszukują go funkcjonariusze Policji celem doprowadzenia do zakładu karnego. Przerażony w dniu 4.09.2023 r. udał się do sądu, uzyskując w sekretariacie informację o wydanym wyroku skazującym. Natychmiast, za radą pracownicy sekretariatu, napisał do sądu wniosek o przywrócenie terminu do złożenia wniosku o doręczenie odpisu wyroku wraz z uzasadnieniem. W uzasadnieniu wskazał, że chyba jednak nie został powiadomiony prawidłowo o terminie rozprawy głównej, gdyż w tym czasie, gdy doręczono zawiadomienie, nie przebywał w miejscu zamieszkania, musiał bowiem na kilka dni wyjechać do pracy w innej miejscowości. Ponadto J. Kowalski w swoim piśmie zaznaczył, że wniosek dotyczy całości wyroku i złożył na nim swój własnoręczny podpis.

Postanowieniem z 21.09.2023 r. Sąd Rejonowy w Łobzie odmówił Janowi Kowalskiemu przywrócenia terminu do złożenia wniosku o doręczenie odpisu wyroku wraz z uzasadnieniem, wskazując, że został on powiadomiony na prawidłowy adres, a równocześnie miał on obowiązek podawania każdorazowo nowego adresu miejsca zamieszkania w razie jego zmiany – czego oskarżony nie uczynił. Doręczenie zawiadomienia o terminie rozprawy, chociaż miało charakter zastępczy (do rąk dorosłego domownika), było prawidłowe.

Wskaż, czy i jakie środki zaskarżenia służą Janowi Kowalskiemu w związku z taką decyzją sądu. Oceń prawidłowość decyzji sądu.

Skoro wyrok w sprawie zapadł w dniu 21.07.2023 r., to termin do jego ewentualnego zaskarżenia biegnie od daty wydania tego orzeczenia. W tym też zawitym terminie Jan Kowalski jako strona postępowania mógł złożyć wniosek o doręczenie odpisu wyroku wraz z uzasadnieniem, wskazując, czy dotyczy całości wyroku czy też niektórych czynów, których popełnienie oskarżyciel zarzucił oskarżonemu, czy też jedynie rozstrzygnięcia o karze i o innych konsekwencjach prawnych czynu (art. 422 k.p.k.). W tym terminie możliwe było także wywiedzenie ape-

lacji wprost od wyroku, tzn. bez składania wniosku o jego doręczenie wraz z uzasadnieniem.

Jan Kowalski uchybił temu terminowi. Stosownie do dyspozycji przepisu art. 126 § 1 k.p.k., jeżeli niedotrzymanie terminu zawitego nastąpiło z przyczyn od strony niezależnych, strona w zawitym terminie 7 dni od daty ustania przeszkody może zgłosić wniosek o przywrócenie terminu, dopełniając jednocześnie czynności, która miała być w terminie wykonana; to samo stosuje się do osób niebędących stronami. Z kolei zgodnie z § 3 wskazanego przepisu na odmowę przywrócenia terminu przysługuje zażalenie.

Oznacza to, że Jan Kowalski może od postanowienia sądu odmawiającego przywrócenie terminu wywieść zażalenie.

Oceniając prawidłowość postąpienia sądu, a przez to wskazując zarzuty możliwe do podniesienia w zażaleniu, należy wskazać, że stosownie do treści art. 132 k.p.k. pismo doręcza się – co do zasady – adresatowi osobiście. W razie chwilowej nieobecności adresata w jego mieszkaniu pismo doręcza się dorosłemu domownikowi. **W razie nieobecności domownika pismo doręcza się administracji domu, dozorczy domu lub sołtysowi, jeżeli podejmą się oddać pismo adresatowi. Przepis art. 133 § 2 k.p.k. stosuje się odpowiednio.**

Zgodnie jednak z § 4 art. 132 k.p.k. przepisów § 2 i 3 oraz art. 133 § 3 k.p.k. nie stosuje się do doręczenia oskarżonemu zawiadomienia o pierwszym terminie rozprawy głównej. W konsekwencji oznacza to, że nie sposób uznać doręczenia zawiadomienia o pierwszej rozprawie głównej za skuteczne, nawet jeśli odebrał je dorosły domownik, zobowiązując się do przekazania przesyłki adresatowi.

Wprawdzie art. 75 § 1 k.p.k. wskazuje, że oskarżony jest obowiązany zawiadamiać organ prowadzący postępowanie o każdej zmianie miejsca swojego zamieszkania lub pobytu trwającego dłużej niż 7 dni, w tym także z powodu pozbawienia wolności w innej sprawie, jak również o każdej zmianie danych umożliwiających kontaktowanie się, wskaza-

nych w art. 213 § 1 k.p.k., o których wie, że są znane organowi prowadzącemu postępowanie, to jednak w sprawie tej nie miał zastosowania. Kilkudniowa delegacja nie stanowi bowiem zmiany miejsca pobytu, a ponadto w – kontekście wadliwości doręczenia przesyłki – nie może mieć wpływu na stwierdzenie, że oskarżony uchybił swoim obowiązkom.

Jeśli zatem Jan Kowalski nie został prawidłowo powiadomiony o terminie rozprawy, to nie można uznać także, że mógł dowiedzieć się o zapadłym wobec niego wyroku skazującym. Mógł zatem skutecznie złożyć wniosek o przywrócenie terminu do złożenia wniosku o doręczenie odpisu wyroku wraz z uzasadnieniem, do przekroczenia terminu doszło bowiem bez jego winy (por. K. Dudka, H. Paluszkiewicz, *Postępowanie karne*, Warszawa 2022, s. 257).

(A.K.)

Kazus 2

Jan Kowalski skazany został dwoma wyrokami wydanymi przez Sąd Rejonowy w Łobzie na kary ograniczania wolności połączone z obowiązkiem wykonywania określonych prac. Nie podjął się jednak ich wykonywania, w efekcie czego sąd wyznaczył w dniu 14.05.2023 r. posiedzenia w przedmiocie zarządzenia wykonania kary zastępczej, odpowiednio w sprawach II Ko 33/23 i II Ko 35/23.

Na wyznaczone posiedzenie Jan Kowalski nie stawił się. Sąd w obydwu sprawach wydał postanowienia, zarządzając wykonanie kary zastępczej pozbawienia wolności w miejsce niewykonywanej kary ograniczenia wolności.

Skazany po otrzymaniu odpisu postanowienia własnoręcznie napisał do sądu pismo o następującej treści:

„Najwyższy Sądzie Rejonowy w Łobzie, ja nie chcę iść do więzienia bo mam horom matkę i dzieci małe, co płaczom i nie ma ich kto inny wykar-

mić. Nie robiłem tych prac, bo mnie soltys nie lubi, ale jak trzeba będzie, to ja je wyrobim. Dziękuję za przychylność”.

Pismo to podpisał „21 lipca 2023, Janek Kowalski, Redlina 3, Byszewko”, a następnie skserował i takie pisma wysłał w dwóch odrębnych kopertach do sądu. Na kopertach zaznaczył sygnatury spraw, w których wydane zostały orzeczenia – pismo oryginalne dotyczyło sprawy II Ko 33/23, kserokopia – sprawy II Ko 35/23.

Oceń prawidłowość wniesienia zażaleń przez skazanego.

Zgodnie z art. 119 k.p.k. pismo procesowe powinno zawierać:

- 1) oznaczenie organu, do którego jest skierowane, oraz sprawy, której dotyczy;
- 2) oznaczenie oraz adres wnoszącego pismo, a także – w pierwszym piśmie złożonym w sprawie – numer telefonu, telefaksu i adres poczty elektronicznej lub oświadczenie o ich nieposiadaniu;
- 3) treść wniosku lub oświadczenia, w miarę potrzeby z uzasadnieniem;
- 4) datę i podpis składającego pismo.

W realiach niniejszej sprawy skazany nie dopełnił wymogów formalnych jedynie w zakresie zażalenia wniesionego jako kserokopia wcześniejszego pisma. Oczywiście jest bowiem, że w niektórych sytuacjach predyspozycje autora pisma powodują, że wystarczające jest, aby można było określić, której sprawy dane pismo procesowe dotyczy, aby formalnie móc nadać mu bieg.

Nie można jednak uznać, że kserokopia podpisu zastępuje wymóg opatrzenia pisma procesowego własnoręcznym podpisem. Podpis ten musi bowiem zostać nakreślony własnoręcznie przez osobę uprawnioną, nie może to być ani kserokopia, ani nawet faksymile.

W takiej sytuacji, jak opisana w kazusie, sędzia sprawozdawca w sprawie II Ko 35/23 winien w trybie art. 120 § 1 k.p.k. wezwać Jana Kowalskiego – wydając stosowne zarządzenie – do uzupełnienia braków formalnych

poprzez podpisanie pisma procesowego, w terminie 7 dni od momentu doręczenia zarządzenia. Tego rodzaju zobowiązanie powinno zawierać pouczenie, że w razie nieuzupełnienia braków formalnych pismo zostanie uznane za bezskuteczne (art. 120 § 2 k.p.k.).

Autor pisma, aby wypełnić zobowiązanie, powinien zgłosić się w sekretariacie sądowym i złożyć podpis na zażaleniu niezawierającym jego osobistego podpisu, albo też złożyć takie samo zażalenie – jednak zawierające jego podpis. Tego rodzaju pismo może nadać listem poleconym w zakreślonym, siedmiodniowym terminie do uzupełnienia braków formalnych (por. H. Paluszkiwicz [w:] *Kodeks postępowania karnego. Komentarz*, red. K. Dudka, Warszawa 2023, komentarz do art. 119–120).

(A.K.)

Kazus 3

Prokurator Prokuratury Rejonowej w G. odmówił postanowieniem z 15.05.2023 r. wszczęcia śledztwa w sprawie z zawiadomienia Karola Foksa, przeciwko Janowi Wilkowi – sędziemu, zatrudnionemu w Sądzie Rejonowym w tej samej miejscowości. Uzasadniając swoje postanowienie, prokurator wskazał, że przeprowadzone w wyniku zawiadomienia czynności sprawdzające nie potwierdziły, że Jan Wilk dopuścił się czynu wyczerpującego znamiona art. 286 § 1 k.k. ani też innego czynu zabronionego. Karol Foks nie był zadowolony z tej decyzji i na podstawie art. 306 § 1 k.p.k. wniósł do Sądu Rejonowego w G., właściwego rzeczowo i miejscowo, zażalenie na postanowienie prokuratora o odmowie wszczęcia postępowania. Zażalenie trafiło do rozpoznania do jednego z 4 wydziałów Sądu Rejonowego w G. Przewodniczący Wydziału, po stwierdzeniu, że zażalenie dotyczy jednego z sędziów tego sądu, skierował sprawę na posiedzenie, na którym sąd wydał postanowienie o wystąpieniu do Sądu Najwyższego z wnioskiem o przekazanie w trybie art. 37 k.p.k. zażalenia do rozpoznania innemu sądowi równorzędnemu, bowiem w jego ocenie wymaga tego dobro wymiaru sprawiedliwości. W uzasadnieniu postanowienia sąd wskazał, że brak warunków

do obiektywnego i bezstronnego rozpoznania środka odwoławczego w sprawie dotyczącej sędziego tego samego Sądu Rejonowego w G. Nie wskazano przy tym żadnej innej argumentacji przemawiającej za słusznością tego stanowiska.

Czy inicjatywa Sądu Rejonowego ma szanse powodzenia?

Zgodnie z art. 37 k.p.k. Sąd Najwyższy może z inicjatywy właściwego sądu przekazać sprawę do rozpoznania innemu sądowi równorzędnemu, jeżeli wymaga tego dobro wymiaru sprawiedliwości. Sąd właściwy miejscowo powinien jednak wykazać w sposób wystarczający, że w sprawie zachodziły konkretne i rzeczywiste przesłanki do zastosowania art. 37 k.p.k. Jest to regulacja o charakterze wyjątku i nie może być wykładana w sposób rozszerzający (por. postanowienie SN z 12.02.2009 r., III KO 1/09, OSNKW 2009/3, poz. 23; postanowienie SN z 9.06.2008 r., III KO 32/08, OSNwSK 2008/1, poz. 1231).

Warto zauważyć, że inicjatywa przekazania sprawy do rozpoznania z sądu właściwego do innego równorzędnego musi pochodzić od sądu pierwotnie właściwego, a po zmianie przepisu art. 37 k.p.k. dokonanej nowelizacją z 7.07.2022 r. – także na wniosek prokuratora, który tym samym uzyskał możliwość oceny, czy w danym przypadku dobro wymiaru sprawiedliwości wymaga zmiany sądu (por. H. Paluszkiewicz [w:] *Kodeks postępowania karnego. Komentarz*, red. K. Dudka, Warszawa 2023, komentarz do art. 37).

Za zagrożenie dla dobra wymiaru sprawiedliwości mogą być uznawane wszelkie sytuacje czy okoliczności, które mogłyby utrudnić postępowanie. Bez wątpienia jedną z podstawowych grup okoliczności mogą być te, które powodowałyby uzasadnione podejrzenie co do bezstronności sądu. Chodzi o sytuacje, które mogą wywierać wpływ na swobodę orzekania lub stwarzać przekonanie o braku warunków do rozpoznania sprawy w sposób obiektywny (por. postanowienie SN z 25.06.2008 r., IV KO 62/08, OSNwSK 2008/1, poz. 1318).